

FA ČVUT 2021 / Oponentní posudek diplomové práce

Autor / diplomant: Vojtěch Bodlák

Téma diplomové práce: Re:produkce - Malešicko-Hostivařská průmyslová oblast

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. Ján Štempel, Ing. arch. Tomáš Zmek

Diplomní projekt Vojtěcha Bodláka se zabývá tématem vztahu města a průmyslu, v obecné rovině si klade otázku, jak nově definovat formu průmyslových objektů v rámci organismu města a jejich vzájemné vztahy. Myšlenku dále rozvíjí na konkrétním případě – lokalitě Malešicko-Hostivařské průmyslové oblasti

Analytická část

V analytické části autor popisuje zvolené **téma** vztahu průmyslu a města ve 21. století. Porovnává globální a lokální kontext vývoje industriálních zón v euroamerickém prostoru. Stručně popisuje východiska, proč by se i Praha měla zaměřit na podporu, rozvoj a kultivaci průmyslových zón ve svém intravilánu. Srovnává prostorové uspořádání a charakter průmyslových areálů a prostranství mezi nimi na několika příkladech ze světa. Vzhledem k uvedenému množství použité zahraniční literatury je škoda, že příkladů není uvedeno více, nejsou lépe popsány a východiska pro další práci nejsou více akcentována.

Dále se autor věnuje popisu zvoleného **místa** v kontextu celé Prahy. Popisuje základní prostorové a funkční charakteristiky lokality a její vazby na město. Podrobněji pak zobrazuje historický vývoj lokality i jejího plánování a popisuje její urbanistickou strukturu, způsob využití i majetkové poměry. Stávající využití území by si zasloužilo podrobnější popis, zejména ve vztahu k vlastnické struktuře – komu co patří, co se tam odehrává a v jakém je to stavu. Všechna uvedená analyzovaná data jsou relevantními podklady pro další práci, často však postrádají důkladnější komentář či legendu, což bohužel znesnadňuje celkovou čitelnost sdělení.

Obecně analytická část práce, vzhledem k rozsáhlosti zadání, není a nemá mít ambici být komplexním analytickým výstupem. Přesto však, vzhledem ke zvolenému tématu, postrádám více rozvinuté a interpretované téma průmyslu ve městě obecně, zaměření se na typologii a strukturu území. Autor se tomuto tématu věnuje v návrhové části při popisu prvků, skladebných jednotek území, kde navrhuje celou škálu typologie objektů, která v celkovém masterplanu tvoří přívětivou strukturu se značnou mírou flexibility, v analytické části by však bylo záhodno rozebrat východiska, jak se k uvedené typologii dopracoval. Přínosný by byl také hlubší vhled do stávající skladby výroby, počtu zaměstnanců, spádovosti a dostupnosti oblasti pro lidi i suroviny. Strukturu a objem zpracovaných dat nicméně hodnotím kladně, vzhledem k rozsahu práce, jejímž těžištěm je návrhová část, se jedná o kvalitní výstup.

Návrhová část

Návrhová část, stejně jako celá publikace diplomové práce, je graficky kvalitně zpracovaná. Návrhová část je rozdělena na podkapitoly **Koncept**, kde vysvětluje nastavení členění území, **Návrh** celkového masterplanu ve vizi pro rok 2050, **Rozbor**, kde podrobněji vysvětluje navrhovanou typologii objektů a kvantifikuje navrhovanou zastavěnost území a nastiňuje postupnou realizaci prostřednictvím různých typů opatření a nakonec **Pocit**, zobrazení navrhovaného charakteru místa.

FA ČVUT 2021 / Oponentní posudek diplomové práce

Autor / diplomant: Vojtěch Bodlák

Téma diplomové práce: Re:produkce - Malešicko-Hostivařská průmyslová oblast

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. Ján Štempel, Ing. arch. Tomáš Zmek

Oponent: Tomáš Ctibor

Koncept

V koncepční rovině návrhu autor stanovuje základní pravidla pro další práci s územím. Rozděluje je na obecná s přesahem mimo řešenou lokalitu a územní. Navržená pravidla mají ambici být zároveň nástrojem pro komunikaci s širší veřejností i stakeholdery. Základním principem urbanistického konceptu je heslo *laissez faire*. Tedy návrh stanovuje pouze nezbytná základní pravidla jako rámec pro flexibilní využití v rámci jeho hranic. Tento koncept, tedy maximalizace flexibility, vhodně reaguje na současné trendy, a bere v potaz, že průmysl je rychle se proměňující entitou, která velkou míru flexibility bude vždy vyžadovat. Zaměřuje se také na efektivnější využívání ploch průmyslových areálů tak, aby se zbytečně nezastavovalo další území a zajistila se také snazší a efektivnější obsluha.

Autor na základě existujících ohraničení (železnice, silniční tahy) vymezuje území produkční zóny a definuje stabilní nezastavitelné části území – páteřní osy a komunikace, které nazývá **Pruhy**. Pomocí těchto pruhů přirozeně člení území na 10 segmentů s flexibilním využitím, z nichž některé v sobě obsahují fixně umístěné **Kameny**, pro město strategicky významné plochy teplárny, spalovny a objektů dopravního podniku. Podrobněji pak definuje strukturu racionálním pravouhlym gridem s bloky s proměnlivou hloubkou. Navrhované bloky do sebe integrují většinu stávající zástavby, z návrhu však není zcela zřejmé, na základě čeho bylo rozhodnuto, které objekty zůstanou zachovány a které ne. Vybavenost v území je soustředěna do vybraných míst na křižení ulic. Jejich rozmístění se zdá být racionální, není ale blíže popsáno, jak byla místa pro umístění služeb a vybavenosti vybírána. Dále autor představuje systém spojek, vazeb na okolní město, ve třech úrovních – pěší, lokální doprava a celoměstská doprava. V připojeném schématu (str. 125) však tyto úrovně nejsou od sebe rozeznatelné.

Návrh – Potenciál 2050

V navrhovaném masterplanu je definovaná prostorová struktura zástavby a předpokládané funkční využití jednotlivých bloků. Rozmístění funkcí vhodně reaguje na vazby na stávající zástavbu i dopravní dostupnost, zasloužilo by si však lépe popsat. Struktura bloků i navržených objektů má přívětivé měřítko, které funguje v celoměstském kontextu, sceluje roztržštěnou průmyslovou zónu a vhodně využívá zbytková místa. Navržená struktura působí přesvědčivě jako plnohodnotná, svébytná součást města.

Rozbor

V rozboru autor podrobněji popisuje návrh v jednotlivých tematických okruzích.

Dopravní řešení je adekvátní rozsáhlosti řešeného území, bohužel v předloženém výstupu schémata opět *postrádají podrobnější popis a legendu, která by navrhované řešení lépe vysvětlila a zpřehlednila*. Navrhovaným řešením infrastruktury chybí také podloženost předpokládanými kapacitami a výhledu celkové potřeby obslužnosti území, to platí nejen pro dopravní, ale také pro technickou infrastrukturu.

Vedení páteřní technické infrastruktury je racionálně zvoleno v nezastavitelných osách páteřních komunikací, myšlenka svozu odpadu do Malešické spalovny s využitím železniční vlečky i navrhovaná strategie sdílení odpadního tepla a vedlejších produktů výroby mezi jednotlivými průmyslovými objekty, nebo osazení střech hal fotovoltaickými panely je odrazem aktuálních trendů ve snaze k udržitelnějšímu

rozvoji. Je však třeba mít vždy na paměti nutnost ověřit vhodnost zvoleného řešení pro konkrétní místo. Některé myšlenky se často v praxi ukáží jako nerealizovatelné.

Navržený princip spojování prvků zelené infrastruktury do jednoho systému kvituji, otázkou do diskuze je pak navrhovaný poměr měkkých propustných ploch a zastavěných výrobních segmentů.

Téma inovačních center je v současnosti často skloňováno. Umístění inovačního centra v rámci největší pražské průmyslové zóny v návaznosti na tramvajovou linku a blíže k městu se jeví jako účelné, je však otázkou, na jakém konceptu by bylo postaveno. Jednalo by se o vědecko-technický park s vazbou na vzdělávání a přesahem do výroby, nebo o inovační centrum podporující začínající podniky navázané na výrobu? Zvolení konceptu souvisí i s majetkovou drůbku, kde je inovační centrum umístěno. Je ke zvážení, zda by takovýto vědecko-technologický park neměl být pod kontrolou města (vycházím z předloženého schématu stávajících majetkových poměrů).

Navrhovaná typologie objektů pracuje se třemi základními kategoriemi: typovými objekty k pronájmu, individuálními objekty uzpůsobenými na míru konkrétnímu výrobcu a hybridní objekty, které umožňují kombinace. Dále pak se třemi měřítky – S, M, L, dle velikosti firmy. Toto řešení se jeví jako vhodné a nabízí velkou míru flexibility. Škoda jen, že autor nevedl podrobněji, jak k navrženým plochám a způsobu užívání došel (např. v podrobnějším rozboru průmyslové typologie v analytické části).

Autor zobrazuje porovnání stávajícího využití a navrhovaných hodnot funkční využití území, zastavěné plochy a HPP. Využití území návrhem téměř zdvojnásobuje, nemalý podíl na intenzivnějším využití území má pak zastavění nevyužívaných zbytkových ploch. Snahu kvantifikovat budoucí využití kvituji, rozdělení údajů do jednotlivých segmentů je ovšem matoucí a nepřehledné, grafy a tabulky s kódovým označením a výpočty o několik stran předchází situaci, na které se teprve dozvídáme, které označení náleží, ke kterému segmentu území.

Poslední podkapitolou podrobného rozboru je postupná realizace a nástin strategie pro postup transformace území. Navrhovaná opatření jsou rozdělena na měkká a tvrdá, přičemž tvrdým – prostorovým opatřením je věnována větší pozornost. Jsou rozdělena na regulace (vymezující direktivní opatření) a intervence (iniciativní změny). Tato regulace je pak podána formou **předpisu**, v němž autor stanoví čtyři zásadní body – dělení území (stabilní a flexibilní), komunikace (obslužné a propojky), využití pozemků (bez omezení při splnění dalších právních předpisů a zachování 50% využití pro výrobu) a uliční profily. Snahu o formulaci flexibilního ale jasného předpisu pro další činnost v území hodnotím pozitivně, jedná se o nesnadný úkol. Předpis formulovaný autorem ovšem vyznívá poněkud nepřesvědčivě a je spíše souhrnem jednotlivých tezí, které nejsou jednoznačně provázány s celkovým konceptem. Etapizaci území je pak věnována pouhá jedna strana, která nastiňuje postupnou realizaci přeměny jen v několika heslech, které by stálo za to rozvést, zejména z hlediska identifikace klíčových projektů a podmiňujících investic. Zajímavé by bylo také alespoň základní ekonomické zhodnocení investičních nákladů na realizaci. Máme-li obhájit přítomnost rozsáhlého průmyslového areálu ve městě, je třeba posoudit a prokázat jeho přínosnost a ekonomickou efektivitu.

Pocit

V poslední kapitole návrhové části autor zachycuje náladu a charakter navržené struktury přeměněné průmyslové zóny pro 21. století. Zvolené měřítko přibližuje průmyslovou zónu městu a dává jí přívětivější charakter. Nabízí se otázka, jak by se v detailu pracovalo rozsáhlými zpevněnými plochami jak na veřejných prostranstvích, tak uvnitř jednotlivých bloků.

Náměty do diskuse:

Jaké byla kritéria pro výběr Malešicko-Hostivařské oblasti? Zabýval se autor také lokalitami s možnou větší pestrostí funkční skladby v těsnějším spojení s obytným městem?

Jak vznikala navržená "pravidla hry" pro výstavbu ve zvolené lokalitě? Bylo možné zapojit nejen město, ale i hlavní soukromé stakeholdery v území?

Mohl by autor podrobněji rozvést kritéria pro strukturaci území s pomocí gridu na stavební bloky? Na základě jakých parametrů byly některé stávající objekty vyhodnoceny k zachování a jiné nikoli? Co znamená úměrné využití pozemku (viz popis ideálního masterplanu na str. 130)? Zabýval se autor myšlenkou větší funkční rozmanitosti?

Inovační centrum a vědecko-technický park je umístěn logicky blíže k městu a na trase MHD, zamýšlel se autor nad konceptem vědecko-technického parku blíže? Jednalo by se o vědecko-technický park navázaný na veřejnou instituci, nebo komerční inovační centrum přímo navázané na výrobu? Vědecko-technické parky vznikají zpravidla v návaznosti na univerzitu, v lokalitě však žádná doposud nemá zájmy. Zamýšlel se autor také nad majetkovou držbou pozemků? Měl by takovýto vědecko-technický park být pod kontrolou města, nebo si autor představuje jiný model (vycházím z předloženého schématu stávajících majetkových poměrů, kde je většina pozemků, na nichž je inovační centrum umístěno, v soukromých rukou).

Navržený systém zelené infrastruktury vnímám jako nadřazené měřítko, zabýval se autor také prací se zelení a zpevněnými a nezpevněnými povrchy v podrobnějším měřítku mezi bloky? Často skloňovaným tématem jsou dnes tepelné ostrovy ve městě, pamatuje některý z regulativů i na práci s dešťovou vodou a zelení v rámci bloků?

Které části, navržené segmenty území, vnímá autor jako klíčové a podmiňující pro další rozvoj, kde by zahájil přeměnu území a jak by probíhala koordinace veřejných a soukromých zájmů?

Jaký má autor názor na celkovou prostupnost, přístupnost a bezpečnost území? Budou areály jednotlivých podniků oplocené a uzavřené? V jakých časových režimech bude celé území fungovat, jak se budou lidé po území pohybovat během dne?

Hodnocení

Zvolené téma práce hodnotím velmi kladně, jedná se o zásadní, avšak často opomíjenou problematiku. Snaha přispět do diskuse o budoucí podobě průmyslových zón jako součásti urbánních struktur a jejich

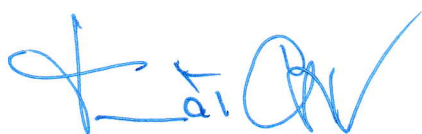
propojení s obytným městem je zejména s vývojem technologií a potřebou hledání dlouhodobě udržitelných a odolných řešení známkou vyspělého vnímání současných témat a uvažování o architektuře a urbanismu.

Analytická část projektu se odkazuje na práci se zahraniční literaturou a srovnává zahraniční trendy s lokálním kontextem průmyslových zón. Pravděpodobně navazuje na předcházející diplomní seminář a je tedy podána velmi stručně, místy by však bylo záhodno některá východiska pro další postup v návrhu lépe popsat a uvádět konkrétní zdroje přímo v textu. Zejména u zahraničních příkladů by se jistě čtenář rád dozvěděl více. Dále je v analytické části popsána vybraná lokalita malešicko-hostivařské oblasti v kontextu celého města. Zobrazené informace jsou relevantními zdroji pro návrh, mnohdy však chybí důkladnější popis, vysvětlení, komentář a argumentace, což poněkud ubírá na celkové přehlednosti a čitelnosti práce. Rozsah analytické části je nicméně vzhledem k celkovému záběru práce vyhovující a odpovídá diplomnímu projektu.

V návrhové části autor prokázal schopnost pracovat s rozsáhlým územím a různými měřítky. Zvolený koncept nastavení pouze nezbytně nutných regulativů a ponechání značné míry flexibility pro aktuální potřeby společnosti je vyspělý a velmi aktuální. Navržená struktura stavebních bloků působí přesvědčivě a v celoměstském kontextu harmonicky.

Grafické zpracování je esteticky čisté a velmi zdařilé. Jazyková stránka, oproti grafické i obsahové, které jsou velmi zdařilé, je bohužel méně povedená, zvolená terminologie a nově zaváděné pojmy mnohdy vyznívají poněkud krkolomně. Celkově práce působí dojmem, že na důkladnější a přesnější formulace už nezbývalo mnoho času.

Závěrem lze konstatovat, že diplomní práce prokazuje zralý přístup k navrhování sídel a autor odvedl kvalitní práci na profesionální úrovni. Přes uvedené výtky hodnotím práci jako zdařilou, plně ji doporučuji k obhajobě a navrhuji celkovou známku B.

Tomáš Ctibor

06.06.2021

FA ČVUT 2021 / Oponentní posudek diplomové práce

Autor / diplomant: Vojtěch Bodlák

Téma diplomové práce: Re:produkce - Malešicko-Hostivařská průmyslová oblast

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. Ján Štempel, Ing. arch. Tomáš Zmek

Oponent: Tomáš Ctibor